

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

ПРОГРАМА

ТВОРЧОГО КОНКУРСУ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ БАКАЛАВР

для вступників на основі повної загальної середньої освіти та спеціалізованої професійної музичної освіти, здобутої як в національних спеціалізованих закладах освіти (музичних середніх спеціалізованих школах-інтернатах для обдарованих дітей) так і в закладах спеціалізованої професійної освіти (музичних училищах, училищах культури, мистецтв), де після виконання освітньої програми випускникам присуджується освітня кваліфікація молодшого спеціаліста

*Спеціальність 025 «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»
Освітня програма «НАРОДНІ ІНСТРУМЕНТИ»*

Творчий конкурс проводиться з метою виявлення вступників, спроможних під час навчання в ХДАК досягти відповідного професійного рівня майстерності та отримати необхідні знання для подальшої творчої діяльності в галузі музичного мистецтва.

До складання вступних випробувань допускаються особи, які мають документ про підготовку відповідно до спеціальності 025 «Музичне мистецтво» за програмами вищих навчальних закладів I та II рівня акредитації, а також особи, які мають документ про повну загальну середню освіту і спеціалізовану професійну музичну освіту (здобуту в коледжах, училищах або у спеціалізованих музичних школах-інтернатах), відповідно до програм вищих музичних навчальних закладів I-II рівня акредитації. **Ці вимоги відповідають Стандарту вищої освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво (с. 13 Пояснювальної записки), затвердженого Наказом МОН від 24 травня 2019 р. № 727.**

Під час випробування абітурієнт повинен виявити

Знання:

- технології виконання музичних творів на інструменті та засобами мануальної техніки (диригування);
- основних етапів еволюції народно-інструментального виконавства;
- музичної форми та специфіки виконуваних абітурієнтом під час випробування творів;
- основ теорії музики.

Уміння:

- грамотно і виразно виконувати різні за жанром, характером, стилем, формою музичні твори;
- орієнтуватися в питаннях історії народно-інструментального виконавства;
- виявляти специфічні особливості музичної форми виконуваних

- абітурієнтом під час випробування творів;
- грамотно визначати на слух, будувати та співати від звуку інтервали, акорди та гами.

Наявність навичок:

- слухомоторної координації;
- м'язово-рухової лабільності;
- психо-моторної орієнтації;
- темпо-метро-ритмічного контролю;
- штрихової техніки;
- динамічної процесуальності;
- володіння власними емоціями;
- володіння технічними прийомами гри на музичному інструменті;
- гри по слуху;
- читання нот з листа;
- визначення та побудови інтервалів, акордів та гам.

Творчий конкурс складається з двох сесій:

- «**Виконавська майстерність**»;
- «**Основи теорії та історії музичного мистецтва**».

Перша сесія «**Виконавська майстерність**» передбачає:

- виконання на інструменті (баян, акордеон, домра (кобза), бандура, гітара, цимбали, балалайка) програми з трьох різних за стилем, жанром, характером та формою музичних творів: 1) поліфонічний твір (для баяністів/акордеоністів; гітаристів, бандуристів); твір старовинного композитора або композитора-класика (для домристів, цимбалістів, балалаєчників); 2) твір крупної форми; 3) твір за вибором (бажано віртуозного характеру);
- диригування двох різнохарактерних творів середньої складності, один з яких написаний для оркестру народних інструментів;
- виконання з листа запропонованого екзаменаційною комісією музичного твору;
- виконання на слух народної пісні або танцю.

ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

По інструментах

Акордеон-баян

1. Й.С.Бах Триголосні інвенції
2. Й.С.Бах Прелюдії та фуги з ДТК
3. Д.Бартон Токата та fuga d-moll
4. П.Дейро Фантазія рапсодія
5. А.Репніков Концертіно
6. Й.Гайдн Соната C-dur
7. Д.Гарт Скерцо
8. П.Норбак – Ф.Ліпс «Дрожащелистья»

9. Ю. Дранга Обр. рос. нар. пісні «Черноглазаяказачка»
10. Ж. Ф. Рамо «Курица»

Домра

1. Й. С. Бах Концерт a-moll І ч.
2. Ф. Шуберт Соната a-moll І ч.
3. А. Вівальді Концерт A-dur І ч.
4. Ф. Крейслер «Радостьлюбви»
5. Ж. Масне Роздум
6. Б. Дваріонас Елегія
7. К. Домінчен Скерцо
8. Б. Міхеєв Пустотливий найграш
9. А. Долуханян Скерцо
10. А. Комаровський Концерт

Бандура

1. Й. С. Бах Прелюдія C-dur ХТК І ч.
2. Й. С. Бах Прелюдія і fuga C-dur
3. Й. С. Бах Фантазія c-moll
4. М. Дремлюга Прелюдія та fuga e-moll
5. Є. Юцевич Прелюдія та fuga a-moll
6. Д. Бортнянський Концерт D-dur І ч.
7. К. М'ясков Фантазія на укр. народну тему.
8. К. М'ясков Концертна п'єса на тему укр. нар. пісні «Вечір на дворі»
9. С. Баштан Варіації на тему укр. нар. пісні «Йшли корови із діброви»
10. А. Кос-Анатольський «Ой візьму відерце»

Балалайка

1. В. Андрєєв Полонез №1
2. Є. Авксентьєв Юмореска
3. М. Будашкін Концертні варіації на тему рос. Нар. пісні «Вотмчится тройка почтовая»
4. С. Рожков Я встретил вас (концертні варіації)
5. О. Калінкін Фантазія на дві українські народні пісні
6. О. Ленський Гірський наспів
7. В. Кічанов «Вийшли в ночі косарі». Варіації.
8. О. Шалов «Кольцо души девицы». Варіації на рос. нар. Тему.
9. Б. Трояновський «Заграй моя волинка». Варіації на рос. нар. Тему
10. Ф. Шуберт-М. Ельман «Серенада»

Цимбали

1. Д. Смольський Концерт a-moll
2. А. Гайденко Рапсодія для цимбалів «Циганиада»
3. Ф. Ліст Угорська рапсодія №2
4. Алага Геза «Вихор»
5. Л. Донник «Козацьке коло»
6. О. Незовибатько «Зоре моя вечірня»
7. Г. Агратіна «Березнянка»
8. Д. Попічук Варіації на карпатські теми
9. П. Чайковський Скерцо

10.Й.Брамс Угорський танець №4

Для диригування

- 1.І.Альбеніс Кордова
- 2.М.Будашкін На ярмарку
- 3.О.Лядов Полонез пам'яті О. С. Пушкіна
- 4.В.Моцарт Увертюра до опери «Викрадення з сералю»
- 5.П.Чайковський Інтродукція до балету «Лебедине озеро»
- 6.І.Шамо Веснянка
- 7.В.Подгорний Фантазія на тему білоруської народної пісні «Перепілонька»
- 8.М.Стецюн Елегія ГнатуХоткевичу
- 9.М.Скорик Мелодія
- 10.М.Мусоргський Вступ до опери «Сорочинський ярмарок»

Друга сесія «**Основи теорії та історії музичного мистецтва**» передбачає перевірку загальнокультурного та музично-теоретичного рівню підготовки абітурієнтів в межах програм вищих музичних закладів освіти I-II рівнів акредитації, а саме:

- знання особливостей стилю і творчого доробку композиторів, твори яких виконували абітурієнти;
- вміння проаналізувати основні особливості виконаних творів (емоційно-образний зміст, форму);
- знання концертного репертуару зі своєї спеціальності та його класифікації за жанрами (поліфонічні твори, твори великої форми, обробки народних мелодій);
- знання імен видатних діячів та виконавців на народних інструментах, характеристики їх творчої індивідуальності;
- орієнтації в партитурі музичного твору;
- знання відомих диригентів та оркестрів;
- знання оркестрових інструментів;
- знання основних елементів диригентської техніки;
- знання загальновідомої методичної літератури;
- знання шкіл та самовчителів гри на народних інструментах, збірок, посібників, монографій тощо;
- знання загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи);
- знання теорії музики та сольфеджіо.

Оцінка виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів) за кожну сесію творчого конкурсу.

Структура оцінки

за проходження першої сесії творчого конкурсу «Виконавська майстерність»

№	Основні завдання першої сесії творчого конкурсу	К-сть балів
---	---	-------------

1.	Виконання на інструменті (баян, акордеон, домра/ кобза, бандура, балалайка, цимбали, гітара) трьох різних за стилем та формою творів (один з них крупної форми)	1-50
2.	Диригування двох різнохарактерних творів середньої складності, один з яких – для оркестру народних інструментів	1-30
3.	Виконання з листа запропонованого екзаменаційною комісією музичного твору	1-10
4.	Виконання на слух народної пісні або танцю	1-10
Максимальна кількість балів		100

Структура оцінки

за проходження другої сесії творчого конкурсу
«Основи теорії та історії музичного мистецтва»

№	Основні знання та вміння, які перевіряються під час другої сесії творчого конкурсу	Кількість балів
1	Знання теорії музики та сольфеджіо, вміння виконувати практичні завдання (визначення на слух, побудова та спів інтервалів, акордів тощо)	1-15
2	Знання особливостей стилю і творчого доробку композиторів, твори яких виконував абітурієнт під час першої сесії	1-15
3	Вміння проаналізувати музично-теоретичні (жанрово-стильову специфіку, емоційно-образний зміст, форму) та виконавські особливості виконаних творів	1-15
4	Знання концертного репертуару та його класифікації за жанрами (поліфонічні твори, твори великої форми, обробки народних мелодій)	1-10
5	Знання імен видатних діячів, виконавців на народних інструментах, характеристики їх творчої індивідуальності	1-10
6	Знання специфіки диригентсько-оркестрової діяльності (орієнтація в партитурі музичного твору, знання оркестрових інструментів, основних елементів диригентської техніки тощо)	1-15
7	Знання загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи)	1-10
8	Знання музичної літератури, загальновідомої методичної літератури та періодичних видань в галузі музичного мистецтва	1-10
Максимальна кількість балів		100

Абітурієнти, які отримали під час творчого конкурсу хоча б за одну з сесій менше **124 балів**, до участі в конкурсі щодо зарахування на навчання не допускаються.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ,
ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО ХДАК У 2018 РОЦІ
на спеціальність «Музичне мистецтво»**

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1.Початковий до 123 балів	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Не володіє диригентськими навичками та знаннями з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Відсутні музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Майже не володіє диригентськими навичками та знаннями з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Відсутні музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання етапу творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Має фрагментарні знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Володіє диригентськими навичками на низькому рівні. Майже відсутні музичні здібності.
2.Середній 124 – 149 балів	Абітурієнт виконав (відповів) деякі завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень диригування на початковому рівні. Програма, що була виконана на інструменті, не відповідає вимогам. Абітурієнт не виявив навичок читання нотного тексту з листа та гри на слух, продемонстрував дуже слабкі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”, що свідчить про обмеженість його загальнокультурного рівня.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень диригування на дуже низькому рівні. Програма, що була виконана на інструменті, майже не відповідає вимогам. Абітурієнт не виявив навичок читання нотного тексту з листа та гри на слух, продемонстрував слабкі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”, що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень диригування на низькому рівні. Програма, що була виконана на інструменті, лише частково відповідає вимогам. Абітурієнт виявив слабкі навички читання нотного тексту з листа та гри на слух, продемонстрував невпевнені знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”, що свідчить про його недостатній

	загальнокультурний рівень.
3. Достатній 150-175 балів	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування не повною мірою відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив у цілому достатні навички читання нотного тексту з листа та гри на слух, має достатньо розвинутий технічний апарат, але не в повному обсязі демонструє наявність необхідних навичок виконання. Абітурієнт виявляє в цілому достатні знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”.</p>
	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але програма, що була виконана на інструменті, або програма з диригування не повною мірою відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив добрі навички читання нотного тексту з листа та гри на слух, має достатньо розвинутий технічний апарат. Абітурієнт виявляє добрі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”.</p>
	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив добрі навички читання нотного тексту з листа та гри на слух, має достатньо розвинутий технічний апарат, володіє навичками цілісного комплексного аналізу матеріалу, здатний систематизувати та узагальнювати набуті знання, може самостійно виправляти допущені помилки, демонструє добрі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”.</p>
4. Високий 176 – 200 балів	<p>Абітурієнт виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування повністю відповідають вимогам. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат, проте виявляє деякі огріхи у відтворенні нотного тексту, у відчутті форми. На достатньо високому рівні продемонстрував знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Досить вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.</p>
	<p>Абітурієнт на високому рівні виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування повністю відповідають вимогам. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат, проте виявляє дрібні огріхи у відтворенні нотного</p>

тексту, у відчутті форми. На високому рівні продемонстрував знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.

Абітурієнт бездоганно виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування повністю відповідають вимогам і виконані на дуже високому художньому рівні. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат. Продемонстрував всебічні знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Архімович Л., Каришева Т., Шиффер Т., Шреєр-Ткаченко О. Нариси з історії української музики: у 2-х ч. К.: Мистецтво, 1964. Ч.1: Українська народна пісня. Українська дожовтнева професійна музика. 1964. 408 с.
2. Безбородова Л. А. Дирижирование : учебное пособие для музыкальных вузов и колледжей. М. : Флинта, 2000. 214 с.
3. Вахромеев В. Элементарная теория музыки. — М., 1977.
4. Вольман Б. Гитара и гитаристы / Б. Вольман. – М. : Музгиз, 1961. – 80 с.
5. Говорушко П. Методика обучения игре на народных инструментах. — М., 1975.
6. Гуцал В. Інструментовка для оркестру українських народних інструментів. К., 1988.
7. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах. Українська академічна школа. К., 2005.
8. Давыдов Н. Теоретические основы формирования исполнительского мастерства баяниста (акордеониста) / Н. Давыдов. – Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2006. – 308 с.
9. Имханицкий М. История исполнительства на русских народных инструментах. М., 2002.
10. История зарубежной музыки в пяти выпусках. Вып. 1. / ред. К. Розеншильд. М., 1969; Вып. 2. / ред. Б. Левик. М., 1966; Вып. 3. / ред. В. Конен. М., 1972; Вып. 4. / ред. М. Друскин. М., 1967; Вып. 5. / ред. И. Нестьев. М., 1988.
11. История украинской музыки : учеб. пособ. / Сост. и ред. А. Шреєр-Ткаченко. – М.: Музыка, 1981.
12. Іваницький А. Український музичний фольклор : підручник для вищих учбових закладів. Вінниця: Нова книга, 2004.

13. Іваницький А.І. Українська народна музична творчість: Навч. посібник / Під. ред. М.М. Поплавського. 2-е вид., допрацьоване. Київ : Музична Україна, 1999. 222 с.
14. Іванов П. Оркестр українських народних інструментів. К.,1981.
15. Історія української музики. – В 6 т. : наук. видання / АН УРСР, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського; ред. кол. М. Гордійчук та ін.; О. Костюк, Т. Булат та ін. – К. : Наук. думка, 1989-2004.
16. Казачков С. Дирижерский аппарат и его постановка. — М., 1967.
17. Кияновська Л. Українська музична культура 2-е вид. Тернопіль, 2000. 316 с.
18. Кияновська Л.О. Сильова еволюція галицької музичної культури ХІХ – ХХ ст. Т. : Астон. 2000. 340 с.
19. Колесса М. Основи техніки диригування / М. Колесса. К, 1981.
20. Комаренко В. Українські народні інструменти. К.,1960.
21. Лисенко Н. Методика обучения игре на домре / Н. Лысенко. – К.: Муз. Украина, 1990. – 87 с.
22. Максимов Е. Оркестры и ансамбли русских народных инструментов. — М., 1983.
23. Маталаев Л. Основы дирижерской техники. — М., 1986.
24. Михайленко Н. Методика преподавания игры на гитаре. К.,2003.
25. Мусин И. О воспитании дирижера. — Л., 1987. – 290 с.
26. Незовибатько О. Школа гри на українських цимбалах / О. Незовибатько. – Київ, 1966.
27. Ольхов К. Технические основы дирижерской техники. — Л., 1984.
28. Откидач В. М. Історія та теоретичні основи диригування : навч.-метод. посіб. Х. : Форт, 2014. 134 с.
29. Павлюченко С. Елементарна теорія музики. К., 1980. 211 с.
30. Пшеничний В. Інструментовка для оркестру народних інструментів. — К., 1985.
31. Пшеничний В. Інструментовка для оркестру народних інструментів. К., 1985.
32. Смаглій Г. Основи теорії музики: підручник для навчальних закладів освіти культури і мистецтв. Харків : Факт, 2005. 384 с.
33. Способин И. Элементарная теория музыки. М. : Кифара, 1996. 208 с.
34. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. Друга редакція. Харків : Видавець Олександр Савчук, 2020. 512 с.

Відповідальна за випуск Т. В. Большакова